

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.sefi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se

Remissvar avseende Promemorian Åtgärder för att öka antalet registrerade i Kammarkollegiets register för idéburna organisationer

Er referens: Fi2026/01570

Kammarkollegiet är positivt till att det vidtas åtgärder för att öka antalet registrerade i Kammarkollegiets register över idéburna organisationer men vi ställer oss tveksamma till att detta syfte uppnås genom förslagen i promemorian och avstyrker därför de flesta av förslagen. Dessutom tror vi att vissa av förslagen i promemoria kommer att vara kostnadsdrivande om de genomförs. Vi avstyrker också att ändringarna förslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Våra synpunkter i detalj framgår nedan.

Fler idéburna organisationer ska kunna registrera sig (avsnitt 4.1)

Vi har i sig inte något emot att registret utökas med ytterligare kategorier av idéburna organisationer. Vi kan dock konstatera att i och med förslaget så frångås det tidigare syftet med lagen (2022:900) om registrering av idéburna organisationer (registreringslagen). Detta syfte var att få fler idéburna organisationer att verka som aktörer i välfärden och särskilja dem från kommersiella och offentliga aktörer och att en registrering skulle tjäna som en form av kvalitetsstämpel och branschstandard.

Promemorian ger heller inte något tydligt svar på varför en organisation som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet bör registrera sig. Vi har också fått flera signaler om att idéburna organisationer inte ser något bärande skäl till att ingå i registret. Att utöka registret på det sätt som nu föreslås gör syftet med och behovet av registret än mer oklart.

Definitionen av allmännyttigt syfte enligt förslaget är också så vidsträckt att den riskerar att inte fylla någon egentlig avgränsande funktion. Detta kan i sin tur leda till att registret inte längre uppfattas som en kvalitetsstämpel för de registrerade organisationerna.

Vi befarar att registret enligt förslaget fortfarande inte kommer att möta allmänhetens förväntningar på registrets syfte och omfattning eftersom det alltså inte framgår vilka fördelarna är med att ingå i registret.

Den initiala utredningen vid en ansökan om registrering riskerar också att bli omfattande. Många idéburna organisationer bedriver flera olika typer av verksamheter varav en del är offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Organisationer med blandad verksamhet kan därför, enligt Kammarkollegiet mening, behöva granskas lite mer utförligt inför en registrering. Under förutsättning att registreringsförfarandet inte är tänkt att enbart grundas på de uppgifter som lämnats, kan det till exempel bli nödvändigt att hämta in ekonomiskt underlag om organisationens finansiering, vilket tar tid och kan driva kostnader. Detta ska också ses i ljuset av att finansieringen av registret och dess regelverk hittills inte täckt de kostnader som detta medfört.

Begränsningen om värdeöverföringar ska inte omfatta aktörer som inte bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet (avsnitt 4.2)

Promemorian föreslår att idéburna organisationer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet inte ska omfattas av begränsningen om värdeöverföringar.

Definitionen av välfärd är dock mycket bred och många av de organisationer som bedriver den typen av verksamhet får ofta någon form av bidrag från det offentliga. Detta innebär att det i praktiken kan bli så att endast en liten del av de registrerade organisationerna kommer att undgå värdeöverföringsförbudet.

Det kan också finnas en risk att organisationer vid ett ansökningsförfarande undanhåller information om offentligt finansierad välfärdsverksamhet för att undgå myndighetens tillsyn.

En viktig del av regelverket för registrering som idéburen organisation är också att de medel som genereras i verksamheten ska komma organisationens allmännyttiga syfte till del. Genom den nya bestämmelsen försvinner kontrollen av att eventuella överskott inte lämnar organisationernas verksamhet. De idéburna organisationer som inte bedriver välfärd kan därmed att få legitimitet genom en upplevd kvalitetsstämpel utan att vara föremål för tillsyn. Detta riskerar att urholka kvalitetsstämpeln för samtliga registrerade och det ursprungliga syftet med registret.

Dessutom kvarstår svårigheten med hur Kammarkollegiet ska tolka vad som är en otillåten värdeöverföring. Utifrån hur bestämmelsen i förslaget är formulerad är det inte endast överskott i en idéburen organisations verksamhet som inte får lämna den idéburna sektorn. Alla affärshändelser som medför att förmögenheten hos en idéburen

organisation minskar och som inte är av rent affärsmässig karaktär för organisationen utgör en värdeöverföring.

Registret ska innehålla fler uppgifter (avsnitt 4.3)

Promemorian föreslår att registreringen bland annat ska omfatta

- uppgift om vilken verksamhet den idéburna organisationen bedriver,
- information om huruvida den idéburna organisationen bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet, och
- den idéburna organisationens huvudsakliga verksamhetsorter.

Kammarkollegiet ska på sin webbplats tillhandahålla information om innehållet i registret.

Vi välkomnar förslaget att det tydligare regleras vilka uppgifter registret ska innehålla. För att vårt register ska bli mer användbart kommer det dock behöva göras om från grunden, inte minst då andra myndigheter som exempelvis Upphandlingsmyndigheten, har ett uppdrag att ta fram ett stöd vid upphandlingar av välfärdstjänster, och behöver få information från registret. Detta kommer att innebära betydande kostnader för Kammarkollegiet.

Ett sätt att ytterligare förbättra registrets funktionalitet och tillgänglighet vore att införa standardiserad terminologi genom gemensamma sökord eller andra klassificeringssystem som exempelvis CPV-koder som underlättar sökningar och jämförelser. Det är i sådana fall något som bör framgå av författningstext. Kammarkollegiet har inte denna expertkunskap. Om registret i stället mer övergripande ska lista de verksamheter organisationerna bedriver inom ramen för sitt allmännyttiga syfte bör de kunna beskriva sin verksamhet med egna ord. Nackdelen med denna ordning är att ett sådant register inte kommer att ha samma möjlighet till sökbarhet eftersom det då blir svårare att kategorisera de olika organisationernas verksamheter. Ytterligare uppgifter som exempelvis datum för registrering och avregistrering efterfrågas också av upphandlande myndigheter. Det finns således en risk att de inblandade aktörernas olika behov och krav i registret inte kan enas.

Skyldigheten att årligen rapportera värdeöverföringar ska tas bort (avsnitt 4.5)

I promemorian föreslås att skyldigheten att varje år lämna uppgifter om värdeöverföringar ska tas bort.

Vi ser i och för sig positivt på möjligheten till en mer behovsanpassad och riskbaserad tillsyn däremot kommer detta inte att det blir mindre krävande eller kostsamt. För att vi i dag ska kunna upptäcka en indikation på en beslutad eller genomförd

värdeöverföring krävs till exempel att vi först hämtar in en stor mängd underlag, bland annat årsredovisning, revisionsberättelse, engagemangsbesked, ledningens uttalande om värdeöverföring och en underskriven rapport om värdeöverföring. Innan detta material har hämtats in saknas det helt indikationer på att några värdeöverföringar har skett.

Vi behöver således utföra en aktiv grundläggande tillsyn för att överhuvudtaget kunna få ta del av den information som krävs för att kunna utreda en indikation vidare. Det är efter denna första övergripande utredning som vi kan avgöra om vi behöver gå vidare och granska indikationer på värdeöverföringar. En sådan, fördjupad granskning blir väldigt kostsam och omfattande då sannolikt ytterligare ekonomiskt underlag kommer att behöva hämtas in och externa revisorer anlitas.

Enligt vår uppfattning saknas det goda förutsättningar att utföra uppdraget som det är skrivet idag. En tydligare definition av begreppet värdeöverföring skulle däremot hjälpa oss att utföra uppdraget. Förslaget att ta bort rapporteringsskyldigheten utan ett sådant förtydligande innebär däremot ännu svårare förutsättningar för Kammarkollegiet att genomföra tillsynsuppdraget.

En idéburen organisation som gör överföringar i strid med begränsningen om värdeöverföringar ska avregistreras (avsnitt 4.7)

Enligt promemorian ska en idéburen organisation, som gör värdeöverföringar i strid med begränsningen om värdeöverföringar, avregistreras. Om det är tillräckligt får registreringsmyndigheten enligt förslaget i stället meddela varning.

Vi är positiva till förslaget men anser att det bör förtydligas hur lång tid som måste gå innan en organisation kan registreras på nytt efter en avregistrering.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (avsnitt 5)

Enligt promemorians förslag ska lagändringen träda i kraft den 1 juli 2027. Det finns inte behov av några övergångsbestämmelser.

Kammarkollegiet ställer sig inte bakom förslaget att lagändringen ska träda i kraft den 1 juli 2027. Anledningen till detta är att de föreslagna ändringarna kommer att medföra ett omfattande förändringsarbete i registret.

Konsekvenser för staten (avsnitt 6.2)

Vi delar inte promemorians slutsatser när det gäller de ekonomiska konsekvenserna för Kammarkollegiet. Förslagen kommer att kräva omfattande förändringar av vårt arbete med registret. Utifrån den felaktiga beräkningen av kostnader vid införandet av registret har nu myndigheten också ett ackumulerat underskott om cirka fem miljoner kronor. De förändringar som nu föreslås kommer enligt vår bedömning att innebär ytterligare kostnader för Kammarkollegiet då samtliga processer behöver göras om från grunden. Dessa kostnader kommer Kammarkollegiet också behöva hantera genom ett utökat avgiftsuttag vilket i slutänden kommer att drabba de idéburna organisationerna. Som framgått ovan är vi också tveksamma till att förslagen kommer att leda till att flera idéburna organisationer registrerar sig.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Anette Schierbeck deltagit. Föredragande har varit advokatfiskalen Kristina Gustafsson.

Beslutet har godkänts digitalt och saknar därför underskrift.